

Дмитро МАХНЕВИЧ,
здобувач вищої освіти третього
(освітньо-наукового) рівня,
спеціальності
011 Освітні, педагогічні науки
освітньо-наукової програми «Загальна
педагогіка та історія педагогіки»,
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Науковий керівник:
Ігор ВЕРБОВСЬКИЙ,
кандидат педагогічних наук, доцент,
начальник навчального відділу
доцент кафедри професійно-
педагогічної, спеціальної освіти,
андрагогіки та управління
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ

У сучасному світі стрімкий розвиток цифрових технологій кардинально трансформує всі сфери суспільного життя, зокрема й освіту. Формування ефективного цифрового освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти стає не просто тенденцією, а нагальною потребою, зумовленою як вимогами часу, так і викликами, що постали перед освітньою системою, особливо в умовах дистанційного навчання.

Аналіз наукових досліджень свідчить про зростаючий інтерес до питань цифровізації освіти. Зокрема, дослідження Т. Вдовичин, О. Сікори, Т. Кобильник та Н. Винницької підкреслює важливість адаптації ключового елемента інтеграції цифрових технологій в освітній процес. Необхідність пристосування як учнів, так і вчителів до нових технологічних умов є визначальною для успішності цього процесу [1]. Розробка та впровадження адаптивних освітніх систем, що враховують індивідуальні особливості та рівень готовності учасників освітнього процесу, є стратегічно важливим кроком у формуванні ефективного цифрового освітнього середовища.

Одним із ключових стратегічних підходів є розробка та реалізація чіткої стратегії цифрового розвитку ЗЗСО. Проте, результати опитувань серед керівників закладів освіти вказують на недостатній рівень впровадження таких стратегій [2]. Це свідчить про необхідність активізації

зусиль на рівні закладів освіти та органів управління освітою щодо розробки та імплементації комплексних планів цифровізації, що охоплюють не лише технічне забезпечення, але й методичну підтримку педагогів та формування відповідної цифрової культури.

Ще одним важливим аспектом, який допомагає реалізувати стратегічне бачення розвитку галузі є розуміння взаємозв'язку між інформатизацією та цифровізацією освіти. Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності сучасного вчителя є визначальним фактором успішної реалізації освітніх реформ в умовах цифрової трансформації [3]. Це вимагає постійного професійного розвитку педагогів, впровадження нових підходів до навчання та оцінювання, що відповідають можливостям цифрового середовища.

Системний підхід до формування цифрового освітнього середовища пропонує практичне рішення, яке передбачає створення інформаційно-цифрового середовища закладу загальної середньої освіти, як комплексної системи, що об'єднує інформаційно-ресурсне, техніко-технологічне, навчально-методичне та комунікаційно-діяльнісне забезпечення [4]. Запропонована модель подібного осучасненого простору враховує різні компоненти та визначає умови його успішного функціонування, серед яких особливе значення мають доступність, педагогічна доцільність, технологічна насиченість та підтримка інклюзивного навчання.

Також слід зазначити, що на практичному рівні, впровадження цифрових технологій у ЗЗСО може здійснюватися через використання різноманітних інструментів та платформ. Наприклад, дослідження Т. Вдовичин, О. Сікори, Т. Кобильник та Н. Винницької демонструє ефективність використання веб-систем як засобу для урізноманітнення освітнього процесу та підвищення його адаптивності [1]. Розроблена веб-система для вивчення інформатики підтверджує можливість аналізу процесу адаптації учнів за умови належної цифрової компетентності педагогів.

Важливо зазначити взаємозалежність рівня адаптації вчителів та учнів у цифровому освітньому середовищі [1]. Успішність навчання учнів з використанням цифрових технологій значною мірою залежить від готовності та компетентності вчителів використовувати ці технології у своїй педагогічній діяльності. Тому, інвестиції в підвищення цифрової грамотності та професійного розвитку педагогів є ключовим елементом стратегії цифровізації освіти.

У контексті стрімкого розвитку цифрових технологій освітня спільнота потребує розробки нових педагогічних підходів, принципів та критеріїв оцінювання, що відповідають можливостям цифрового середовища [3]. Необхідно забезпечити узгодження можливостей педагогів зі швидко зростаючим потенціалом цифрових інструментів для створення максимально ефективного та персоналізованого освітнього досвіду.

Отже, формування ефективного цифрового освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти є багатогранним процесом, що вимагає

комплексного підходу. Стратегічне планування, орієнтоване на адаптацію всіх учасників освітнього процесу, розвиток нових актуальних компетентностей педагогів, створення системно організованого цифрового простору у закладах загальної середньої освіти та впровадження практичних цифрових рішень є ключовими елементами успішної цифровізації освіти. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на вивчення ефективності різних моделей цифрового освітнього середовища, розробку методичних рекомендацій для педагогів та оцінку впливу цифрових технологій на якість освітнього процесу та результати навчання учнів.

Список використаної літератури

1. Вдовичин Т. Я., Сікора О. В., Кобильник Т. П., Винницька Н. Формування адаптивного цифрового середовища в закладах загальної середньої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2024. № 5 (103). С. 55–77. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v103i5.5656>.
2. Грицай Я. Г. Стан цифрового освітнього середовища закладів загальної середньої освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2024. № 4 (217). С. 37–41. URL: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-4\(217\)-37-4](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-4(217)-37-4).
3. Литвинова С. Г. Інформатизація і цифровізація загальної середньої освіти: ініціативи й освітнє впровадження. *Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку: збірник наукових праць*. Київ: Національна академія педагогічних наук України. 2019. С. 31–38. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718707/6/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202019.pdf>.
4. Овчарук О. В., Товканець О. С., Пінчук О. П., Іванюк І. В., Гриценчук О. О., Трикоз С. В. Організаційно-педагогічні умови використання інформаційно-цифрового середовища закладу загальної середньої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2023. Том 95. № 3. С. 41–57. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v95i3.5186>.